

Mokslo, inovacijų ir technologijų agentūra

MOKSLINIŲ TYRIMŲ IR EKSPERIMENTINĖS PLĖTROS REZULTATŲ KOMERCINIMO PROJEKTŲ FIKSUOTOSIOS SUMOS NUSTATYMO TYRIMO ATASKAITA

2017 m. gegužės 15 d.

I. ĮVADAS

1. Mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros (toliau – MTEP) rezultatų komercinimo projektų fiksuotosios sumos nustatymo tyrimu (toliau – tyrimas) siekiama apskaičiuoti maksimalią taikytiną fiksuotąją sumą, skirtą mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros rezultatų komercinimo projektams (toliau – projektai). Šios fiksuotosios sumos nustatymo tikslas – siekis supaprastinti 2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 1 prioriteto „Mokslinių tyrimų, eksperimentinės plėtros ir inovacijų skatinimas“ Nr. 01.2.2-MITA-K-702 priemonės „MTEP rezultatų komercinimo ir tarptautiškumo skatinimas“ (toliau – Priemonė) projektų, finansuojamų pagal Priemonės veiklą „MTEP rezultatų komercinimas (parama mokslininkų ir kitų tyrėjų bei studentų, dirbančių/studijuojančių mokslo ir studijų institucijose, idėjų komercinimui, parama besikuriančioms atžalinėms įmonėms)“ administravimą.

2. Šiame tyrime nustatyta fiksuotoji suma gali būti taikoma kitoms priemonėms, pagal kurias finansuojamas MTEP rezultatų komercinimas.

3. Vadovaujantis Projektų administravimo ir finansavimo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos finansų ministro 2014 m. spalio 8 d. įsakymu Nr. 1K-316 „Dėl projektų administravimo ir finansavimo taisyklių patvirtinimo“ (toliau – Projektų administravimo ir finansavimo taisyklės), 356 p. „dotacijos išmokamos taikant tik supaprastintą išlaidų apmokėjimą <...>“. Įgyvendinant Priemonę visuotinės dotacijos būdu numatoma taikyti fiksuotąją sumą, siekiant sumažinti administracinę naštą projektų vykdytojams ir įgyvendinančiajai institucijai.

4. Pagal Priemonę numatoma finansuoti veikla, kuriai šiuo tyrimu nustatoma fiksuotoji suma, yra MTEP rezultatų komercinimas (parama mokslininkų ir kitų tyrėjų bei studentų, dirbančių/studijuojančių mokslo ir studijų institucijose, idėjų komercinimui, parama besikuriančioms atžalinėms įmonėms)

5. MTEP rezultatų komercinimo projektų nustatoma fiksuotoji suma apima šias išlaidų kategorijas:

5.1. Projekto vykdytojo tiesiogines išlaidas, reikalingas MTEP rezultatų komercinimo projektams įgyvendinti (projektą vykdančio personalo, kuris tiesiogiai įgyvendina projekto veiklas, darbo užmokesčio išlaidas, išlaidas prekėms ir paslaugoms, kurios yra būtinos tiesiogiai projekto veikloms įgyvendinti, įsigyti).

5.2. Projekto vykdytojo netiesiogines išlaidas.

6. Projekto vykdytojo netiesioginių išlaidų fiksuotoji norma nustatyta Projektų administravimo ir finansavimo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos finansų ministro 2014 m. spalio 8 d. įsakymu Nr. 1K-316 „Dėl projektų administravimo ir finansavimo taisyklių patvirtinimo“ (toliau – Taisyklės), 10 priede.

7. Tyrime vartojamos sąvokos:

7.1. **Eksperimentinė plėtra** – atitinka bandomosios taikomosios veiklos sąvoką, kuri apibrėžta 2014 m. birželio 17 d. Komisijos reglamento (ES) Nr. 651/2014, kuriuo tam tikrų kategorijų pagalba skelbiama suderinama su vidaus rinka taikant Sutarties 107 ir 108 straipsnius (OL 2014 L 187, p. 1) (toliau – Bendrasis bendrosios išimties reglamentas) 2 straipsnio 86 punkte.

7.2. **Moksliniai tyrimai** – atitinka pramoninių tyrimų sąvoką, kuri apibrėžta Bendrojo bendrosios išimties reglamento 2 straipsnio 85 punkte.

7.3. **Mokslo ir studijų institucija** – kaip ši sąvoka apibrėžta Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatyme.

7.4. **Sumanios specializacijos prioritetai** – kaip ši sąvoka apibrėžta Prioritetinių mokslinių tyrimų ir eksperimentinės (socialinės, kultūrinės) plėtros ir inovacijų raidos (Sumanios specializacijos) kryptių ir jų prioritetų įgyvendinimo programoje, patvirtintoje Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014 m. balandžio 30 d. nutarimu Nr. 411 „Dėl prioritetinių mokslinių tyrimų ir eksperimentinės (socialinės, kultūrinės) plėtros ir inovacijų raidos (sumanios specializacijos) kryptių ir jų prioritetų įgyvendinimo programos patvirtinimo“.

7.5. Kitos tyrime vartojamos sąvokos atitinka 2014–2020 m. ES struktūrinių fondų investicijų administravimą reglamentuojančius teisės aktus.

8. Tyrimas atliktas šiais etapais:

8.1. Identifikuoti istorinių duomenų šaltiniai (MTEP rezultatų komercinimo 2012–2016 m. projektų istoriniai duomenys).

8.2. Atlikta istorinių duomenų analizė ir skaičiavimai, analizuojant įgyvendintus projektus, remiantis projektų vykdytojų pateiktais atsiskaitymo dokumentais.

8.3. Nustatyti fiksuotųjų sumų dydžiai.

9. Tyrimą atliko Mokslo, inovacijų ir technologijų agentūra (toliau – Agentūra) 2016 m. vasario–balandžio mėn.

II. TYRIMO METODIKA

10. Vadovaujantis 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr. 1303/2013, kuriuo nustatomos Europos regioninės plėtros fondai, Europos socialiniam fondui, Sanglaudos fondui, Europos žemės ūkio fondui kaimo plėtrai ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondui bendros nuostatos ir Europos regioninės plėtros fondui, Europos socialiniam fondui, Sanglaudos fondui ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondui taikytinos bendrosios nuostatos ir panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1083/2006, Projektų administravimo ir finansavimo taisyklių 425.1 p., būtina atlikti reprezentatyvų tyrimą, kurio rezultatų pagrindu būtų nustatyti supaprastintai apmokami išlaidų dydžiai, šiuo atveju – fiksuotosios sumos.

11. Nustatant fiksuotąsias sumas naudojamas pagal MTEP rezultatų komercinimo priemonę, įgyvendintą Mokslo, inovacijų ir technologijų agentūros, 2012–2016 m. finansuotų projektų istorinių duomenų analizės metodas. Pagal šią priemonę finansuoti buvo 46 projektai, kurių bendra vertė (skirtas finansavimas ir privatus indėlis) buvo 0,9 mln. Eur. Tinkamos finansuoti išlaidos apėmė išlaidas (1) projektą vykdančio personalo darbo užmokesčiui, (2) prekėms ir paslaugoms, reikalingoms MTEP darbams atlikti ir (3) netiesiogines išlaidas, finansuoti projektai (veiklos), kuriuose numatyta komercinti MTEP rezultata, t. y. išlaidų kategorijos ir veiklos sutampa su planuojamos įgyvendinti Priemonės išlaidų kategorijomis ir veiklomis. Vienam projektui skirta iki 21.000,00 Eur., tačiau esant ribotai bendrai projekto vertei, projektai buvo įgyvendinti, todėl galima daryti išvadą, kad nustatyta projekto tinkamų finansuoti išlaidų suma buvo pakankama projektų rezultatams pasiekti ir 2014–2020 m. programavimo laikotarpiu nustatant fiksuotąsias sumas galima remtis tomis pačiomis prielaidomis kaip ir įgyvendinant MTEP rezultatų komercinimo priemonę, pagal kurią

finansuoti projektai 2012–2016 m., o fiksuotosios sumos gali būti skaičiuojamos remiantis tokių projektų istoriniais duomenimis.

12. Istorinių duomenų analizės metodas, nustatant fiksuotąsias sumas, lyginant su kitais metodais, įvardintais Projektų administravimo ir finansavimo taisyklių 425 p., t. y. (1) atlikto reprezentatyvaus tyrimo metodas, kai yra įvertinamos vidutinės rinkos kainos, statistiniai duomenys, projektų istoriniai duomenys, kurie yra patikimi ir gali būti patikrinami, ar kiti duomenys, (2) Lietuvos Respublikos ar ES teisės aktuose ar kituose dokumentuose galiojančia supaprastinto išlaidų apmokėjimo schema, jeigu ji bus taikoma panašioms projektams ir panašioms projektų vykdytojams arba (3) projekto tinkamumo finansuoti vertinimo metu, yra racionaliausias. Projektų administravimo ir finansavimo taisyklėse numatytas (2) metodas netinkamas, nes Lietuvos Respublikos ar ES teisės aktuose ar kituose dokumentuose galiojančios supaprastintos išlaidų apmokėjimo schemas, taikomos panašioms projektams, nėra (pvz., komercinimo projektams netaikytinas darbo užmokesčio fiksuotasis įkainis, nustatytas Darbo užmokesčio fiksuotųjų įkainių dydžių mokslinių tyrimų projektuose nustatymo tyrimo ataskaitoje, patvirtintoje Lietuvos mokslo tarybos pirmininko 2014 m. lapkričio 10 d. įsakymu Nr. V-227, kadangi ataskaitoje apskaičiuoto darbo užmokesčio fiksuotieji įkainiai taikomi mokslinių tyrimų projektams, tuo tarpu projektai, kuriuos numatoma finansuoti pagal Priemonę, yra susieti su eksperimentinės plėtros darbais; taip pat netaikytinas privačių juridinių asmenų projektų dalyvių darbo užmokesčio fiksuotasis įkainis, nustatytas Finansų ministerijos atliktame Privačių juridinių asmenų projektų dalyvių darbo užmokesčio fiksuotųjų įkainių nustatymo tyrimo ataskaitoje, nes jame dalyvauja ne tik privatus subjektas – naujai įkurta įmonė, bet ir viešasis – mokslo ir studijų institucija, kuri tam tikrais atvejais gali būti pareiškėja), (3) metodas netinkamas, nes 2014–2020 m. programavimo laikotarpiu iš Europos regioninės plėtros fondo finansuojamų projektų atveju nėra numatyta galimybė fiksuotosios sumos dydį nustatyti tinkamumo finansuoti vertinimo metu.

13. Išanalizavus alternatyvas taikyti fiksuotąsias sumas, fiksuotuosius įkainius ir / ar fiksuotąsias normas, pasirinkimą lėmė supaprastinto išlaidų apmokėjimo būdo – fiksuotosios sumos taikymo efektyvumas įgyvendinant nedidelės apimties MTEP komercinimo projektus.

13.1. Fiksuotos sumos taikymas įgyvendinant nedidelės apimties MTEP projektus, yra ypatingai efektyvus pradedančiajam verslui (angl. spin-off ir / arba start-up), nes leidžia lanksčiai naudoti turimas ribotas lėšas ir taip mažinti veiklos riziką (MTEP rezultatų komercinimo projektai apima daug smulkių išlaidų, pavieniui turinčių mažai įtakos numatomam projekto rezultatui), siekiant projekto rezultatų, kuri veiklos pradžioje yra ypatingai didelė, optimalūs veiklos keliai iš anksto sunkiai numatomi. Atkreiptinas dėmesys, kad taikant fiksuotąsias sumas, projektų vykdytojai gali greitai reaguoti į pakitusias veikos sąlygas ir keisti numatytų projektuose įsigyti prekių, paslaugų ir / ar darbo užmokesčio išlaidų struktūrą, nekeičiant bendros projektų išlaidų sumos, tačiau užtikrinant projekto tikslų įgyvendinimą ir rezultato pasiekimą.

13.2. Mišraus metodo, fiksuotojo įkainio (darbo užmokesčiui) ir fiksuotosios normos (netiesioginėms išlaidoms), taikymas netinkamas, nes jis neapimtų išlaidų prekėms ir paslaugoms, kurios yra būtinos tiesiogiai projekto veikloms įgyvendinti ir yra reikšmingos projektų ir Priemonės tikslams pasiekti. Fiksuotosios normos (tiesioginėms projekto išlaidoms – prekėms ir / ar paslaugoms), apskaičiuojat tam tikrą procentinę dalį nuo darbo užmokesčio, taikymas būtų neadekvatus, kadangi išanalizavus istorinius duomenis, matyti, jog tam tikrais atvejais išlaidų prekėms ir paslaugoms procentinė dalis yra nepalyginamai didesnė nei procentinė dalis darbo užmokesčiui. Pagal vykdytų projektų duomenis, darbo užmokesčio išlaidos yra skirtingos. Iš turimų duomenų galima matyti, kad netgi tarp tokios mokslo srities projektų, kuriuose kuriami nematerialūs intelektualinės veiklos produktai (pvz., informacinių technologijų projektuose), darbo užmokesčio dalis reikšmingai skiriasi.

14. Vadovaujantis Fiksuotųjų dydžių nustatymo tyrimo imties pakankamumo ir reprezentatyvumo vertinimo gairėmis, kurioms pritarė Lietuvos Respublikos finansų ministro 2013 m. liepos 11 d. įsakymu Nr. 1K-243 „Dėl darbo grupės sudarymo“, 2016 m. vasario 26 d. posėdžio protokolu Nr. 25 (toliau – Gairės), tiriant istorinius duomenis iš anksčiau

įgyvendintų projektų, populiacija sudaroma iš projektų, finansuotų 2012–2016 m. pagal MTEP rezultatų komercinimo priemonę, valstybės biudžeto lėšomis, duomenų. Visi (46) 2012–2016 m. finansuoti projektai atitiko tyrimui reikalingus požymius, t. y. pagal Priemonę planuojamas tinkamas finansuoti išlaidas (personalui, prekėms, paslaugoms ir netiesiogines), veiklas (MTEP rezultatų komercinimas), atitinka Prioritetinių mokslinių tyrimų ir eksperimentinės (socialinės, kultūrinės) plėtros ir inovacijų raidos (sumanosios specializacijos) kryptių ir jų prioritetų įgyvendinimo programos, konkretaus prioriteto veiksmų plane nustatytą bent vieną prioriteto tematinį specifiškumą (projektų metu buvo komercinamas ir kelių mokslų sričių sintezės rezultatas), komercinamas MTEP rezultatas sukurtas toje mokslo ir studijų institucijoje, kuri dalyvauja projekte, komercinamas MTEP rezultatas atitinka Rekomenduojamos mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros etapų klasifikacijos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. birželio 6 d. nutarimu Nr. 650, 4 punkte nustatytus MTEP 6 arba 7 etapo požymius ir pagal juos numatomus pasiekti veiklos rezultatus (prototipas arba galutinis prototipas), bei projektų įgyvendinimo metu vykdomos 7 ir vėlesnio MTEP etapo veiklos.

15. Skaičiavimo metodu, atsižvelgiant į tyrimo metu išanalizuotus projektų duomenis ir tinkamų finansuoti tiesioginių išlaidų dydžius, kurie yra tolygiai išsidėstę, pasirinktas aritmetinio vidurkio metodas. Palyginus aritmetinio vidurkio ir medianos reikšmes, jos nežymiai skiriasi t. y. aritmetiniu vidurkiu apskaičiuota reikšmė yra 1,49 proc. mažesnė už tą, kuri būtų gaunama apskaičiuojant medianą (žr. 1 priedą).

16. Tyrimo vykdymo metu surinkti ir susisteminti duomenys apie projektų (imtis atitinka populiaciją) tinkamas finansuoti išlaidas (remiantis projektų vykdytojų pateiktais išlaidas pagrindžiančiais dokumentais) pagal MTEP rezultatų komercinimo priemonę, finansuotą 2012–2016 m.

17. Išlaidos projektų vykdytojams buvo apmokamos pagal iš anksto suderintas išlaidų sąmatas, pagrįstas pateiktomis numatomų įsigyti prekių ir paslaugų rinkos kainomis. Bendra kiekvienam projektai Agentūros išmokėtų lėšų suma atitiko faktiškai patirtas projekto išlaidas. Vykdydami projektus, projektų vykdytojai privalėjo patirti tik tas išlaidas, kurios buvo pagrįstos, t. y. reikalingos, norint pasiekti projekto tikslus, buvo numatytos suderintoje išlaidų sąmatoje (išlaidų kontrolė pagal iš anksto suderintą išlaidų sąmatą buvo griežta), bei jos suderintuose pakeitimuose. Už patirtas išlaidas buvo atsiskaitoma kas ketvirtį teikiant išlaidų finansines ataskaitas, bei išlaidas pagrindžiančių dokumentų (darbo sutartys, įsakymai (potvarkiai), žiniaraščiai (mokėjimo, atsiskaitymo ir pan.), mokėjimo dokumentai, kiti personalo išlaidas pateisinantys dokumentai; viešųjų pirkimų komisijos posėdžių protokolai, tiekėjų apklausų pažymos, tiekėjų pasiūlymai, sutartys, priėmimo-perdavimo aktai, sąskaitos faktūros, kvitai, mokėjimo dokumentai, kiti išlaidas pagrindžiantys dokumentai) kopijas. Finansinės ataskaitos ir kiti su jomis teikti dokumentai yra saugomi Agentūroje.

18. Skaičiuojant projekto vykdytojo tiesioginių išlaidų fiksuotąją sumą buvo įtrauktos tik tiesioginės ir faktiškai patirtos projektų išlaidos, skirtos darbo užmokesčiui projektą vykdančiam personalui, prekėms ir paslaugoms įsigyti (netiesioginės išlaidos 1 priede nepateikiamos, kadangi joms nustatoma fiksuotoji norma vadovaujantis Taisyklų 10 priedu). Suskaičiuota bendra tinkamų finansuoti tiesioginių išlaidų vidutinė reikšmė (aritmetinis vidurkis), kai pridėtinės vertės mokestis (toliau – PVM) yra tinkamas finansuoti ir kai PVM yra netinkamas finansuoti. Detalūs skaičiavimai pateikti 1 priede.

19. Tyrime apskaičiuojama maksimali fiksuotoji suma (F) apskaičiuojama pagal formulę:

$$F=T+(P*T)/100$$

kur: F – mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros rezultatų komercinimo projektų fiksuotoji suma, T – projekto vykdytojo tiesioginių išlaidų fiksuotoji suma, P – netiesioginių išlaidų fiksuotoji norma, nustatyta pagal Taisyklių 10 priedą.

III. TYRIMO REZULTATAI

20. Remiantis tyrimo ataskaitos II dalyje pateiktais skaičiavimais ir jų rezultatų analize, nustatomas maksimalus fiksuotosios sumos dydis (suapvalintas iki sveiko skaičiaus, apimantis projektą vykdančio personalo darbo užmokesčio, prekių ir paslaugų, reikalingų MTEP darbams atlikti išlaidas, bei netiesiogines išlaidas, taikant fiksuotąją normą, vadovaujantis Taisyklių 10 priedu):

$$F_1 = 20357 + (20357 * P) / 100$$

$$F_2 = 18368 + (18368 * P) / 100$$

kur: F_1 – mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros rezultatų komercinimo projektų fiksuotoji suma, kai PVM yra tinkamas finansuoti; F_2 - mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros rezultatų komercinimo projektų fiksuotoji suma, kai PVM yra netinkamas finansuoti; P – netiesioginių išlaidų fiksuotoji norma, nustatyta pagal Taisyklių 10 priedą

21. Projektų administravimo ir finansavimo taisyklių 421.2 p. nustatyta, kada PVM yra netinkamas finansuoti.

22. Projektų išlaidos, kurias numatyta apmokėti taikant fiksuotąsias sumas, apmokamos atsižvelgiant į dotacijos sutartyje (tarp Agentūros ir pareiškėjo pasirašytoje dvišalėje sutartyje dėl lėšų skyrimo) nustatytas fiksuotąsias sumas, projekto vykdytojo pateiktus dokumentus, kuriais įrodoma įgyvendinta projekto veikla ir pateiktą / pademonstruotą galutinį produktą (siekiant vertinimo objektyvumo, dokumentus ir galutinį produktą vertina nepriklausomi ekspertai). Dokumentai, kuriuos reikia pateikti, įrodant pagal fiksuotąsias sumas apmokamų rezultatų pasiekimą, nurodomi dotacijos sutartyje.

IV. NUSTATYTŲ FIKSUOTŲJŲ DYDŽIŲ TAIKYMAS

23. Tyrimu nustatytos fiksuotosios sumos dydis yra maksimalus. Pareiškėjas, teikdamas paraišką dėl projekto finansavimo, gali numatyti mažesnius dydžius. Fiksuotosios sumos dydis, projekto veiklos įgyvendinimo sąlygos ir rezultatas turi būti įrašyti dotacijos sutartyje ir negali būti keičiami projekto įgyvendinimo metu. Fiksuotosios sumos išmokamos tik tuo atveju, jeigu:

23.1. Visiškai pasiektas dotacijos sutartyje numatytas projekto rezultatas

23.2. Projekto vykdytojas pateikė baigiamąją ataskaitą, kuri buvo teigiamai įvertinta.

24. Reikalavimai baigiamajai ataskaitai yra neatskiriama dotacijos sutarties dalis. Šiuose reikalavimuose yra nustatyta pateikti tokią informaciją: projekto tikslai ir uždaviniai, siekiami rodikliai (pvz.: pagaminti galutinį prototipą, bandomąją partiją, gauti potencialių produktų vartotojų atsiliepimus, pardavimų pajamos ir kt.), būsimo produkto apibūdinimas, darbų apibūdinimas, jų eiga ir gauti rezultatai, iškilusių sunkumų charakteristika ir jų sprendimų istorija, nepasiektų rezultatų analizė ir galimi keliai juos išspręsti. Taip pat reikalaujama pateikti/pademonstruoti galutinį produktą. Projektų ataskaitas vertina nepriklausomi ekspertai.

25. Šioje tyrimo ataskaitoje nustatyti fiksuotųjų sumų dydžiai gali būti keičiami:

25.1. Jeigu infliaciniai procesai, mokesstinės aplinkos pokyčiai, kiti ekonominiai veiksniai pakeičia projektų darbų, prekių ir paslaugų kainas taip, kad vykdytų projektų perskaičiuotos patirtos išlaidos pagal pasikeitusius darbų, prekių ir paslaugų įkainius apskaičiuotą fiksuotąją sumą padidintų arba sumažintų daugiau kaip 5 proc. nuo šiuo tyrimu nustatyto. Pakeista fiksuotoji suma galės būti taikoma naujiems MTEP rezultatų komercinimo

projektams, pradėtiems vykdyti laimėjus konkursus pagal kvietimus, paskelbtus po naujos fiksuotosios sumos viešo paskelbimo teisės aktų nustatyta tvarka.

25.2. Pasikeitus PVM dydžiui. Pasikeitus PVM dydžiui, nuo tos dienos, kai įsigalioja naujas PVM dydis, fiksuotoji suma taikoma su nauju PVM dydžiu, projektams, kai PVM yra tinkamas finansuoti ir kurių sutartys pasirašytos po naujo PVM dydžio įsigaliojimo dienos.

26. Už tyrimo ataskaitos atnaujinimą yra atsakinga Mokslo, inovacijų ir technologijų agentūra.

PRIEDAI

1 priedas. MTEP rezultatų komercinimo projektų, vykdytų 2012-2016 m., surinkti ir susisteminti istoriniai duomenys, 1 lapas.